

LUMINA.

Ese de dóue ori in septemana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
" diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
" patrarin de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
" diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

Corespondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina” in Aradu, cancelari'a episcopésca. Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) taes'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl., éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretulu publicatiuniloru se se anticipe.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

PARTE OFICIALA.

Nr. 1819. Pres.

PROCOPIU

din mil'a lui Dumnedieu dreptcredintiosulu Episcopu alu Aradului, Oradii-Mari, Ienopoliei si alu Halmagiului precum si a partiloru adnessate din Banatulu Temisiorii.

Preacinstitoru Protopresviteri; Binecucerniciloru Administratori si Vicari Protopresviterali; Cucerniciloru Parochi, Administratori Parochiali, Capelani, Diaconi, si tuturoru celor'a ce se tienu de cinulu Preotiescu; Cinstitoru Diregatori mirenesci si ostasiesci; Capeteniloru orasiesci si satesci; Inspectoriloru si Directoriloru de Scóle; Invetiatoriloru, Maiestriloru, Plugariloru si totu poporulu dreptcredintiosu din Eparchi'a cea de Dumnedieu scutita a Aradului, daru si mila dela Dumnedieu Tatalu si Domnulu nostru Isusu Cristosu!

„Candu au venit plinirea vremii, au trimisu Dumnedieu pre fiulu seu celu nascutu din muiere, carele s'au facutu sub lege, ca pre cei de sub lege se-i rescumpere, ca se luàm moscenirea fiésca.” (Galateni, capu IV. v. 4. 5.)

Biserica nóstra cea santa si mare resaritena, serbédia astadi marit'a serbatóre a plinirii vremii, adeca a nascerii Mantuitorului nostru Isusu Cristosu. Milión de crestini, mici si mari, tineri si betrani, seraci si avuti, se bucura astadi, si in mangaiare sufletésca canta radicatori'a de inimi cantare: „Nascerea ta, Cristóse Dumnedieulu nostru, resarit'au lumii lumin'a cunoscentiei!”

Si cu totu dreptulu, Iubitiloru Crestini, ni se cuvina a cantá, si a ne mangaiá, càci prin venirea Mantuitorului in lume ni-au resaritu lumin'a cunoscentiei si a cinstirii de Dumnedieu! Neamulu omenescu, nainte de ce au vestitu Isusu Cristosu evangeli'a sa, n'au avutu ideia despre adeveratulu Dumnedieu. Popórele se adunau in capiste pagane, se inchinau idoliloru celoru cioplitu de mani omenesci, jertfiau jertfe de sange, fara a-si indreptá faptele vietiei. Prin invetiatur'a lui Isusu Cristosu s'au derimatu capistele, s'au restornatu si s'au sdrobotu idolii, au incetatu jertfele cele crunte; càci elu i-au invetiatu pre ómeni a cunosce si a cinsti pre unulu adeveratu Dumnedieu, carele au facutu lumea si o sustiene; i-au invetiatu mai departe, se iubésca pe vrasimasii loru, se faca bine celor'a ce-i urescu pre ei, càci facendu acestea, vor fi filii Tatalu curescu.

Candu si dela cine s'au mai auditu astfelu de invetiatura, plina de iubire de ómeni, plina de mangaiare;

astfelu de invetiatura, carea ne invetia a stepani peste patimile si pornirile nóstre cele omenesci? Din acésta invetiatura a Mantuitorului Cristosu puteti cunosce, Iubitiloru Crestini! ce este scopulu crestinetatii, puteti cunosce cà acel'a este desevarsirea nóstra. Dar in ce se cuprinde acésta desevarsire? Se cuprinde in ace'a, ca din di in di se ne silimu a face propasire in credintia; si adeca in cuceria, in curatienia, in adeveru, in mangaiarea celui intristatu; éra aceste tóte le vom ajunge, daca vom avé in inim'a nóstra pururia dragostea lui Dumnedieu si a deaprópelui.

O! câtu de fericitu este crestineulu carele are dragostea lui Dumnedieu in inim'a sa, càci acel'a prin cugutare curata la Dumnedieu, prin rugatiune si virtute se apropia de Dumnedieu, pururia petrece cu elu, dela densulu ascépta mangaiare, sciindu cà Dumnedieu este parintele celu mai bunu alu tuturoru ómeniloru; crestineulu, carele are dragostea lui Dumnedieu in inim'a sa: umbla, petrece dí'a si nóptea in legea cea santa a lui, càci numai in legea Domnului se cuprinde adeverat'a fericire a omului pre pamentu. Fericiti cei ce audu cuventulu lui Dumnedieu si-lu facu pre elu!

Crestineulu, carele are dragostea lui Dumnedieu in inim'a sa, iubesc pe deaprópele seu asia, precum voiesce elu se fie iubit de Dumnedieu. Si de va dice cineva cà iubesc pre Dumnedieu, éra pe fratele seu ilu va urí, unulu ca acel'a mintiesce, cà nici pre Dumnedieu nu-lu iubesc. Ferice de crestineulu, carele are dragostea lui Dumnedieu in inim'a sa, càci acel'a implinindu detorinti'a sa pre pamentu, pregatesce sie calea, carea duce la Dumnedieu, si póte avé nedejde, cà dupa ce va sevarsi curgerea vietiei sale celei trecatórie pamentesci, spre a sa nespusa bucuria se va impreuná cu Dumnedieu, va petrece in ceriuri cu angerii, cari privindu mai de aproape marirea intieptiunei si atotputintiei lui Dumnedieu, neincetatu canta: „Santu, santu, santu e Domnulu Savaotu, plinu e ceriulu si pamentulu de marirea lui.” (Isaia, capu VI. v. 3.)

Inse, nu numai pentru mantuirea sufletului seu are crestineulu detorintia a se ingrígí, ci si pentru fiitóriele generatiuni, ca si acelea se se crésca in credintia, in virtute si in dragostea lui Dumnedieu. „Socotiti se nu smin-titi pre vre-unulu dintre acesti mici,” dice sant'a Evangeli'a (Matei, capu XVIII. v. 10.) Pre voi, Iubitiloru Crestini! cari aveti filii si fice, pre voi cari purtati frumosulu nume de parinti, ve provocu, facetive vrednici de numele celu purtati, de numele: tata si mama. Ingrigitive de crescerea prunciloru vostri, ca se crésca in credintia, in dragostea si fric'a lui Dumnedieu, in totu ce este bunu si frumosu, si in totu ce se potri-vesce cu legea lui Dumnedieu. Trimeteti-i cu deadinsulu la scóla, ca se-si luminedie mintea, si inimile sale se le indrepte spre implinirea porunciloru lui Dumnedieu. Aduceti-i la sant'a biserica, ca din fragede tineretie se auda Evangeli'a lui Cristosu, se o primésca in inimile loru cele senti-tórie, si se aduca roduri la timpulu seu. Feriti-ve de a li dá,

prin faptele vóstre, pilda rea; căci Mantuitoriulu dice: „Vai lumii de smintele, că trebuie se vina smintele; înse vai omului aceluia, prin care vine smintél'a.“ (Matei, capu XVIII. v. 7.)

Si pre voi, cucerniciloru preoti, cari slugiti la altarulu Domnului, si cari sunteti chiamati a pasce turm'a cea cuventatória alui Dumnedieu, cari sunteti chiamati a lumina si a indreptá poporulu celu crestinescu spre fapte bune, si pre voi ve provocu si ve rogu, se primiti la inimile vóstre glasulu Archipastoriului vostru, care ve sva-tuesce, ca pe langa pastorirea si conducerea celoru mai inaintati in versta, se ve osteniti si in privinti'a fiitórei generatiuni a neamului nostru, petrecendu cu atentiune crescerea ei; căci crescerea cea buna este mediloculu, prin care omulu devine omu in adeveratulu intielesu alu cuventului. Dreptu-ace'a, lucrati in vi'a Domnului, invetiati, luminati, indreptati, indemnati, suatuiti si pre cei mari si pre cei mici, ca se-si cunósca chiamarea ca ómeni, ca cetatieni, ca crestini, si intru acestu modu lumin'a Evangeliei lui Cristosu, a caruia santa nascere o serbámu astadi, se luminedie cu lumin'a sa cea datatória de viétia peste neamulu nostru.

In sfarsitu intoreu graiulu meu archipastorescu si catra voi, iubitorulu invetiatori ai lastariloru neamului nostru, cari sunteti chiamati mai virtosu a conlucrá, ca fiitóriele generatiuni ale romaniloru se devina la o perfectiune mai mare sufletésca, si la o stare materiala mai buna. Aveti, iubiti mei! o missiune frumósá, onorata, nobila; căci ce póte fi mai frumosu, ce póte fi mai onorabilu, ce póte fi mai nobilu, de cátu din fiinti'a cea frageda si cruda, a desvelí omu, cetatiénu, crestinu. Pentru ace'a sirguiti-ve si faceti destulu detorintelor vóstre, luminati mintea si indreptati spre bine vointi'a fiiloru si fiicelor romane, care se dau vóá spre crescere, manuducere si spre invetiatura. Numai asia veti puté corespunde pururia chiamarii vóstre, numai asia veti propasi cu timpulu, si din di in di veti castigá mai multa sciintia si cunoscintia. Trebuie dara se cercati cum facu propasire alti invetiatori ai popóreloru mai luminate, si se urmati loru intru invetiaturi, in purtare, in serguintia. Aduceptive aminte că voi sunteti oglind'a, in carea se caute pruncii cei nevinovati, si daca vor cunósce că sunteti iubitori de lumina, serguitori, cu purtare nobila, vor urmá vóá, si la timpulu seu vor deveni si ei iubitori de lumina, serguitori, cu purtare nobila; si atunci numele vóstre cele onorate, vor remané la posteritate in dulce aducere aminte.

Pururia, Iubitorulu Crestini! au jacutu la inim'a mea folosulu celu sufletescu si celu materialu alu vostru, si de candu m'au invrednicitu Proni'a dumnedieésca a veni la voi ca Archipastoriu, la sant'a si marit'a serbatóre a nascerii Mantuitoriului nostru Isusu Cristosu, nu am intre-asatu prin scrieri pastorale a ve invetiá si a ve indreptá spre implinirea legii lui Dumnedieu, si spre paresirea tuturoru faptelor, naravuriloru si obiceiuriloru rele; asemenea am venit si in marit'a serbatóre de astadi, prin cuvintele aceste sufletesci, intre voi, Iubitorulu Crestini! ca dupa detorinti'a mea cea archipastoresca, se vi spunu invetiatura curata, mantuitoria, santa, precum am primit'o dela Domnulu nostru Isusu Cristosu si dela santii sei Apostoli. Fie deci ca cuvintele mele se cada in inimile vóstre casi sementi'a, carea a caditu pre pamentu bunu; fie ca acelea se prinda radecina in sufletele vóstre, si crescendu se aduca roduri, precum au adusu seminti'a, carea a caditu pre pamentu bunu; fie ca pururia se umblámu in vesmintele cele luminóse ale crestinetatii, si se ne purtámu ca fiii luminei, căci numai asia fiindu in cugete si in simtiri, putemu redicá manile nóstre catra

ceriu si ne putemu rugá lui Dumnedieu; numai asia putemu si in luminat'a serbatóre de astadi inaltia glasulu nostrusi a cantá, precum au cantatu angerii: „Marire intru cei de sus lui Dumnedieu, si pre pamentu pace, intre ómeni buna voire.“ Amin.

Datu din Resiedinti'a Nóstra cea Episcopésca, in Aradu, in 12. Decembre 1872.

Suspomenitulú smeritu Episcopu:
Procopiu Ivacicoviciu.

1396.

1872. III

Catra Protopresviterii si Administratorii protopresviterali, cari apartienu la consistoriulu Aradului.

Casatori'a tineriloru, cari nu au esitu din clas'a a treia a etatii obligate la militia, respectivii preoti parochiali in mai multe casuri o au efeptuitu fara licentia dela locurile mai nalte din acea, cauza, că densii certificatul de dimisiune (Entlassungs-Certificat) prin care cutare individuu obligatu la militia si dejá inrolatu, din caus'a vreunui defectu trupescu, aflandu-se nehnarnicu de servitiu, in fapta s'a eliberatu dela obligamentulu militaruu, — l'au socotitu de o valóre cu acelu conclusu alu comisiunei asentatória, prin care acésta comisiune pre celu obligatu la militia, l'a aflu pentru totdeun'a nehnarnicu de servitiu militari, si asia dupa §-lu 44. alu legii de aperare l'a dechiaratu de indreptatitu la casatoria fara licentia.

Dar fiindcă cei obligati la militia, respective ostasii inrolati, aflanduse din partea comandai loru nehnarnici de servitiu, si despre acésta nehnarnicia provediendu-se cu certificatu, se dimisionéza, cu ocaziunea asentarii aniloru urmatori, pana atunci ce clas'a loru va fi pofita, se visitéza prin comisiunea asentatória si casualminte se si asentéza de nou: acesti dimisionati numai atunci se potu casatori fara licentia dela locurile mai nalte, deca din partea comisiunei asentatória s'au aflu pentru totdeun'a nehnarnici de servitiu, séu deca dela servitiu si in clas'a a trei'a numai interimalminte (de o camdata) s'au absolvatu.

Ca dara gresit'a pricepere a valórei certificatelor de dimisiune mai sus provocate, se nu dec ansa la casatorie nelegate si la incuisioniune contra preotiloru respectivii: PTA in urmarea emisului Nr 24 Sept a. c. Nr 23,211 alu inaltului ministeriu r. u. de cultu si instructiune publica, esti pofitu in acestu intielesu a capacítá preotimea submanuata despre insemnetatea certificatelor militari dimisionatórie, indrumadu-o in privinti'a casatoriei tineriloru obligati la militia, a se acomodá §-lui 44. din legea de aperare si facendu-o totodata bagatória de séma la tristele urmari de pedépsa ce dupa §-lu 46. alu aceleia-si legi au se o intimpine pentru asttelu de casatoria incheiata cu desconsiderarea opririloru aretate.

DTa ai a te ingrigi ca acestu cerculariu se se induca in protocolulu cerculareloru spre scire si strinsa acomodare.

Aradu, 8. Decembre 1872 *

Procopiu Ivacicoviciu m. p.
Episcopulu Aradului.

Nr. 1845. Pres.

Tutororu p. t. domni asesori ai Consistoriului romanu gr. or. din Aradu.

Conformu §-lui 140. din „Statutululu organicu,“ prin acést'a conchiamu siedinti'a plenaria a Consistoriului pre joi, 28. diecembre, st. vechiu, a. c. 9. óre demanét'i'a, pentru desbaterea mai multoru cause urginti. P. T. DTa esti pofitu a participá la acésta siedintia.

Aradu, 15. decembre 1872.

Procopiu Ivacicoviciu, m. p.
Episcopulu Aradului.

Normativu consistorialu.

pentru preotimea parochiala din districtulu Oradanu.

Nr. 753. B.

In urmare a emisului inaltului ministeriu regio-ungaricu de cultu si instructiune publica din 3. decembre a. c. Nr. 30,616. ce urma la not'a inaltului ministeriu regio-ungaricu de finantie din 16. Noembre a. c. Nr. 62,946. cu acést'a se face atenta preotimea parochiala la ordinatiunea consistoriala emisa cu datulu de 9. Noembre 1870. Nr. 308. B. si in sensulu aceleia se indruma de nou: ca tote acele intemplari, candu móre vre-unu individu militariu, care a avutu pensiune ori provisiune erariala, séu se cununa veduv'a séu vre-unu orfanu remasu de atare individu militariu pensiunatu ori provisiunatu, din casu in casu se le faca numai de câtu cunoscute la respectiv'a competintia politica, a nume la pretura (szolgabirói hivatal) respective la consulatulu orasiescu (polgármesteri hivatal) de unde apoi acelea se vor notificá mai departe la autoritatile competinti militare.

Preotimea parochiala remane sub respundere strinsa pentru implinirea acestei ordinatiuni.

Oradea-mare, 4. Decembre 1872.

Consistoriulu eparchialu greco-orientalu din Oradea-mare.

Mironu Romanulu, m. p.

Arhimandritu si vicariu episcopescu.

Cerculariu consistorialu

catra clerulu, invetiatorii si corporatiunile din cerculu alu XII-lea inspectoralu alu Beliiului, in districtulu oradanu.

Nr. 871. Sc.

La postulu de inspectoru cercualu de scóle in cerculu alu XII-lea alu *Beliului* devenitu in vacantia cu repausarea proto-presbiterului de buna aducere aminte *Josifu Marchisiu*, in poterea autorizarii primate dela sinodulu eparchialu, e denumitu de consistoriulu acést'a parochulu din Beliu si administratorulu proto-presbiteralu *Ioanu Capitanu*.

Acést'a se aduce la scirea clerului, invetiatoriloru si a tuturor corporatiuniloru bisericesci din cerculu scolasticu alu Beliiului, cu indrumare: ca fiesce-care se dée numitului inspectoru cercualu de scóle ascultare si spriginire in cele ce se tienu de administratiunea trebilorú nóstre scolastice.

Oradea-mare, 4. Decembre, 1872.

Consistoriulu eparchialu gr. or. din Oradea-mare

Mironu Romanulu, m. p.

Arhimandritu si vicariu episcopescu.

PARTE NEOFICIALA.

Invetiatoriulu este elementulu primu intr'o buna organisatiune a invetiamentului.

Legea de invetiamentu a tierii prescrie ca invetiamentulu elementariu populariu se fie obligatoriu. — Ast'a e bine, e cu cale si fórté frumosu, numai de s'ar esecutá, dar despre essecutare legea s'a cam uitatu. Lucru gingasiu!

Mai prescrie legea de invetiamentu cá sunt detórie confessiunile si comunele a face scóli atât'a de lungi, atât'a de largi si de nalte scl. — Éra si ar fi fórté frumosu, daca legea ar dá confessiuniloru si comunelorú ajutoriulu ce se recerne intru a essecutá aceste prescrieri.

Acum se luámú a mana istori'a pedagogiei si a invetiamentului, din timpurile cele mai vechi pana astadi, de la Calopolea lui Platone pana la metodulu intuitivu alui Pestalozzi, si se intrebámú: ce a facut'o pre cutare natiune se fie invetiata si luminata? dóra legi cu invetiamentu obligatoriu prescriu si neessecutatu? dóra lungimea chilielorú de invetiamentu? Nici vorba nu se prea face despre acestea in istoria, — ci natiunile le-au luminatu si le-au invetiatu barbatii ei cei mari, invetiatorii ei, despre invetiatori vorbesce istori'a!

Éta ceea ce am voitu se demonstrámú, cá invetiatoriulu este elementulu primu intr'o buna organisatiune a invetiamentului.

Dar legea tierii, togm'a despre ajutorarea invetiatoriloru spre a puté traí si a se calificá — tace. De pre acésta tacere o veti cunósce acea lege si o veti judecá daca e buna si cá unde tientesce!

Noi *confessionalii*, cu modeste puterile nóstre, cauta se ne nisumu a satisfacé legii si in privinti'a obligamentului in frecuentatiune si in privinti'a edificiiloru, — dar acésta nisuintia se nu absórba nici odata atentiunea nóstre ce o detorimu primului elementu alu invetiamentului, adeca invetiatoriloru; convinsi cá invetiatoriulu bine salarisatu are modru a se calificá, si apoi unu invetiatoriu calificatu la rondulu seu insuffa putere si viétia intru invetiamentu. Invetiatoriulu este sufletulu invetiamentului. Forá invetiatoriu calificatu si zelosu, invetiamentulu e mortu.

Plescúti'a. in decembre, 1872,

Nicolau Feieru, docinte.

Radn'a, decembre 1872.

(*Romanii se imputiena, se stingu.*) Secerisiurile cele slabe de câti-va ani in cóci, apoi darile (contributiunile, porti'a) cele grele ale tierii, supera poporulu de-lu impinge catra desperatiune. Multi barbati din poporu, din aste cause, nu dorescu se li se inmultiesca famili'a, temendu-se cá nu o vor puté sustiené.

Catra acestea se mai adauge o cauza, carea este cea mai principala, adeca blastemat'a datina a tieranelorú nóstre de a face se nu nasca prunci, séu se-i pérda. Farmecarea, vragitur'a, legatur'a, darea de norocu si alte superstitiuni isi jóca rolele lorú, sunt role triste fórté. Nascé nevésti'a odata, merge mósi'a cu leacurile ei diavolesci, si biét'a nevésta nu va mai nasec câtu va traí, ma a dese ori nici nu va mai fi sanetósa in viétia ei intréga.

Mai luminatu de câtu condeiulu meu, potu se arete acésta stare trista cifrele insesi, datele positive, si a nume: Radn'a are 1200 de suflete, intre cari sunt 353 de parchi, si éca ce am disu:

In anulu 1869. s'au nascutu 52, au moritu 68, deci s'a imputienatu poporulu cu 16. — In anulu 1870. s'au nascutu 52, au moritu 72, deci s'a imputienatu poporulu cu 20. — In anulu 1871. s'au nascutu 43, au moritu 83, deci s'a imputienatu poporulu cu 40. — In anulu 1872. s'au nascutu 43, au moritu 90 deci s'a imputienatu poporulu cu 47. Sum'a 123.

Va se dica, in restimpu de 4 ani, o poporatiune de 1200 de suflete a scadiutu cu 123 de suflete.

Cine nu vede aci cá noi mergemu cu securitate catra a ne stinge?

Astu-féliu romanii se imputiena, se stingu, in locu se se inmultiesca.

Acésta trista proportiune o presupunu si prin comunele vecine, fiindu cá si pre acolo domnesce asemene seracia si asemene stare slaba morala la tierane.

Mai anu, dlu medicu J. Rusu intr'o corespundintia din comitatulu Zarandului, publicata in „Albina,” aretà cumca poporatiunea de acolo e in decrescere, dar spuse totodata si caus'a, adeca morbulu periculosu alu lungorii. Pre la noi inse, nu au fostu asia morburi, si causele nu potú se fie de câtu cele indegetate.

Este detorinti'a pretilorú si a invetiatoriloru a-si dá truda se stirpésca acestu reu, combatendu causele lui. Se-lu invetie pre barbatu cá cea mai buna moscenire, ce póte lasá natiunei, sunt fiii densului, câtu de multi si câtu de sanetosi; se-lu invetie cuvintele Mantuitorului nostru Isus Cristos: „Nu ve grigiti cu sufletulu vostru, ce se mancati si ce se beti, nici cu trupulu vostru cu ce se ve imbracati. Cautati paserile ceriului cá nici sémena nici secera, si Tatalu vostru celu curescu le nutresce pre ele; au nu sunteti voi cu multu mai alesi de éátu acelea?” Ori câtu de trista ni-ar fi starea materiala, totusi se dâmu lauda lui Dumnedieu cá intre noi nu móre nimene de tóme! De ce dar se inspaimenta unii intr'atât'a?!

Éra pro femei se le invetiámú cá baietii li sunt spre mangaiare, éra la betranetie li sunt de spriginu si ajutoriu. Carea isi perde baiétulu, isi perde mangaiarea, speranti'a de ajutoriu, isi perde sanetatea, sufletulu si mil'a de naintea lui Dumnedieu.

Unde nu vom puté ispraví nimica prin invetiaturi si cuviate

serioase, si unde vom sci ca cine sunt celea cari facu farmece diavolesci? acolo se se denuncie crimele la autoritatile judecatoresti.

Cu unu cuventu: Se cercamu tote modrurile de a oprî natiunea se nu mérga si mai departe pre acésta cale, carea duce la — mormentu!

Aureliu D. Romanulu.
docinte romanu gr. or.

VARIETATI.

= *Preasanti'a Sa Domnulu Episcopu diecesanu* alu nostru, ca presiedinte alu Delegatiunei congressuale in caus'a despartirei ierarchice, a conchiamatu o *siedintia extraordinaria* a Delegatiunei pe 18/30. decembre a. c. invitandu pre toti membrii delegatiunei a participá la deliberarea cestiuniloru mai importante si momentose delegationali.

= *Unu premiú pentru unu artichu din „Lumina.”* Ceremu scus'a Reverendissimului Domnu archimandritu Mirone Romanulu, ca se putemu publicá urmatóri'a epistóla privata ce a binevoitu a ni adresá: „Oradea-mare, 14/26. decembre, 1872. Domnulu invetiatoriu din Ghiroda, *Damascenu Cosma*, in semnu de multiamire pentru articulu frumosu si corectu, ce se publicá in Nr. 27. alu „Luminei”, cu titlulu: „Propunerea religiunei”, i punu la dispetiune unu galbenu imperialu austriacu alaturatu aci; si te rogu se affi modru, ca acésta recunoscintia a mea se devina la numitulu invetiatoriu pe langa descoperirea dorintiei: ca densulu se insiste in nisuintele bune, de cari e inspiratu articulu amintitu. . . Mironu *Romanulu* m. p. archimandritu“. — Marele nostru Donici ni spune cá: „Cu fapt'a-e onoratu, acel'a ce-o'mplinesce.“ Redactiunea din parte-si inca multemesce Rssmlui D. archimandritu pentru implinirea acestei fapte onoratórie, éra galbenulu s'a speditu premiatalui *Damascenu Cosma*.

= *Societatea academica romana* publica trei concursuri: 1, pentru cea mai buna traducere alui *Juliu Cesare* „de bello civili” si cu anessele „de bello alexandrino, africano et hispaniensi.” Premiulu *Alessandru Ioanu I* de 1200 lei nuoi. Terminulu 15. Iuliu 1873. — 2: Pentru partea sintactica a gramaticei limbii romane. Premiulu *Evangeliiu Zappa* de 400 de galbini. Terminulu 15. Iuliu 1873. Sunt inca dóe premie, unulu de 200 de galbini si altulu de 100 de galbini, pentru acei doi concurenti, cari s'ar apropiá de perfectiunea receruta. — 3, Pentru celu mai bunu opu despre formatiunea cuvintelor in limb'a romana prin derivatiune si compusetiune. Premiulu *Evangeliiu Zappa* 1500 de lei nuoi. Terminulu 30. Iuliu 1874.

= *Mandarirulu.* Unu calu dintre cei favoriti ai imperatului Chinei, mori din negrigitia privighiatoriului grajdurilor imperatesci. Imperatulu, aflandu despre acést'a a voitu se-lu strapunga cu sabi'a pre acelu oficiru. Inse mandarinulu (preotu chinessescu) oprî lovitur'a Imperatului, dicendu: „Dómne, acestu omu nu e convinsu despre crim'a, pentru carea elu trebuie se móra!” — „Ei bine, fa-lu s'o intielega,” respunse Imperatulu, éra mandarinulu, intorcendu-se catra oficiru, i dice acestuia: „Asculta, misielule! crim'a ce ai comis'o, este: anteia cá ai lasatu se móra unu calu, ce-lu iubiá fórte multu Imperatulu nostru, si carele érá datu intru ingrigirea ta; a dó'a, tu esti caus'a care a facutu pra imperatulu de s'a maniatu astu-feliu in cátu érá se te strapunge insusi cu sabi'a sa; si a trei'a, tu esti caus'a cá Imperatulu s'a maniatu astu-feliu in cátu érá se se desonoreze in ochii lumii, ucidendu unu omu pentru unu calu; tu, misielule, esti vinovatu de tote acestea!” — „Fugi de naintea mea!” strigá Imperatulu, revenindu-si in ori, te iertu, misielule!” („T.”)

= *Din Japani'a*, unu funtiunariu innaltu alu ministeriului de instructiune petrece de presentu in Berlinu, unde este trimisu ca se studieze organismulu invetiamentului publicu din Prussi'a.

= *Bibliografia.* Se afla de Vendiare la Librariile Socec si G. Ioanidu si la autori: Manualu de Agricultúra pentru cl. I (Bucuresti, pretiu 1 l. n.) de P. S. Aurelianu. Catechismulu economiei politice (Bucuresci pret. 1. l. n.) de P. S. Aurelianu. Elemente de Zoologia (Bucuresci pret. 2 sf.) de Gr. Stefanescu. Animalele antidilluviane cu 35. figuri litogr. (Bucur. pret. 2 sf.) de Gr. Stefanescu. Cursu de Himia elementara (Iassi, pret. 5. l. n.) de P. Poni. Aritmetica rationala pentru cl. I si II, (Bucur. pret. 3. l. n.) de El. Angelescu. Elemente de Geometria (Iassi, pret. 3 l. 35 b.) de I. M. Melicu. Elemente de aritmetica (Iassi, pret. 2 l. 80 b.) de I. M. Melicu. Elemente de Mineralogie part. I. (Bucur., pret. 4 l. n.) de S. C. Mihalescu. Cursu de Algebra elementara, (Bucur., pret. 1, 25) de El. Angelescu. Elemente de Fisica pentru usulu scóleloru elementare si superioare, impreuna cu unu atlasu de 24 stampe cu figuri litografate, (Bucuresci, pret. 10 lei nuoi) de Em. Bacaloglu. Influentia lumii asupra vietiei (Bucuresci) de S. C. Mihalescu. „G. Tr.”

= *Ce putienu se sciú stimá inca pre la noi traditiunile si datinele poporului?* Dr. At. Marienescu insira in „Albina” baladele ce le-a publicatu contienendu traditiuni istorice, si a nume: 1) Fét'a din Dafinu (*Daphne*) publicata in nr. 16. alu „Alb.”; 2) Fétu frumosu cu perulu de auru (Phaeton in sensulu strinsu) publicata in nr. 17. alu aceleia-si foi; 3) „Dafinu imperatulu” (*Apollo Daphneos*) in nr. 48. din 1871; 4) „Delia Damianu” (*Apollo Delius*) nr. 10. din 1870.; 5) „Piticotii” (in „Fam.” nr. 34. din 1871.; 6) „Psyche” (sufletulu in „Fed.” nr. 64. din 1872.; 7) „Doi feti cotofeti séu logofeti” (*Dioscurii*) retiparita in brosiura; 8) „Argiru si Iléna Cosandiana” (sórele cu sagetile si lun'a) retiparita in brosiurica; 9) „Seranu si Dioranu” (lucéferulu de sér'a si de deminétia); 10) „Serila, Medila si Diorila” (totu acei lucéferi). Aceste din urma acum se publica in „Albin'a”. Pentru atát'a activitate, numai doi insi au luat in consideratiune trud'a dlui Marienescu, si a nume dlu Babesiu carele i-a laudatu zelulu si intieligintia cu care a scrisu, si apoi unu domnu invetiatoriu carele s'a pronunsiat — éca cum ni spune insusi domnulu Marienescu: — „Unu invetiatoriu din Banatu, carele altcum se crede intre cei mai bunj romani si se numera intre invetiati, a disu: „Am tienutu de mai intieptu pre Marienescu; nu asiú fi acceptatu se-lu vedu calegendu farmece si povesti babesci.” -- Nimene nu duce gráu de vendutu la piati'a unde nu are cercare, pretiu. Asia e si cu literatii; ei nu vor imbiá produptele loru unei natiuni, carea nu li cunósce si oferesce pretiulu si stim'a cuviinciósá. Avemu mare lipsa a incuragiá pre cei ce lucra!

Concursu.

1-3

De parochi'a romana din *Tornia* se tienu beneficiile 34 jugere de pamentu aratoriu comasatu, 90 de case, dela case cu pamentu compete biru 2 mesuri de bucate — dela jeleri 1 mesura; si apoi stólele indatinate. Doritorii de a fi alesi de preotu la parochi'a acésta, au a adresá recursulu catra comitetulu parochialu, si a-lu trespune Protopresviterului cercualu *Ioanu Ratiu* — de sine se intielege, cá cei ce nu sunt hirotoniti, se produca testimoniulu de teologia, si de calificatiune, — dara mai nainte de alegere se se arete la fati'a locului *Tornia* pentru a cantá in S. biserica. — Alegerea se va tiené in 31. Dec. 1872.

Totu in acésta comuna se deschide concursu si pentru postulu invetiatorescu — pe langa salariulu 3½ jugere de pamentu aratoriu, 150 3 fl. org. de lemne cuartelu liberu, dori-forii a castigá statiunea acésta au a produce testimoniulu despre absolvarea preparandiei, si de calificatiune. — Recursele adresate comitetului parochialu a le trespune la protopopulu *Aradului Ioanu Ratiu* — in *Aradu*. Alegerea se va face in 31. Decemvre 1872.

Aradu, 12. Dec. 1872.

in contielegere cu Comitetulu parochialu
Joann Ratiu
protopopu *Aradului*.

Concursu.

1-3

Pentru ocuparea postului de capelanu pre langa preotulu *Traila Martinoviciu* din *Costeiu-mare* si micu, protopresviteratulu *Hasiasiului*. Emolumintele sunt: din dóua sesiuni de pamentu parochiali, si din venitele stolari a treia parte. Doritorii de a ocupá acestu postu au se substérna pe langa recursele instruite in intielesulu St. organicu si testimoniulu de absolvire aloru 6 clase gimnasiali, edresandule comitetului si sinodului parochialu pana in 28. Decemvre 1872. candu este a se tiené si alegerea.

Costeiu-mare si micu 10. Decemvre 1872.

Cu scirea mea

Trifonu Siepetianu, m. p.
ad. prot.

Comitetulu parochialu.

2-3

Concursu.

Pentru vacant'a parochi'a din *Balintiu* protopresviteratulu *Hasiasiului*, provédiuta cu un'a sesiune, si platiu preotiesu de un'a jugera pamentu, precum si cu stola indatinata de la 76 de case.

Doritorii de a ocupá acésta parochia vor adresá recursele loru comitetului parochialu, si le vor tramite la administratorulu protopopescu in *Chiseteu*, pana la di'a alegerii de 21. Decemvre vechiu 1872.

Balintiu, 3. Decemvre, 1872.

cu scirea mea:

Trifonu Siepetianu
ad. prot.

Comitetulu parochialu gr. or.